

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIV TALIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MADANIYAT VAZIRLIGI
O'ZBEKISTON DAVLAT XOREOGRAFIYA AKADEMIYASI**

Ro'xsoat olingan: № BD - 60211600 - 1.11
29.08 avgust

**XALQSAHNA RAQSINI O'RGANISH USLUBIYOTI
FANINING O'QUV DASTURI**

Bilim sohasi: 200 000 – San'at va gumanitar fanlar
Ta'lim sohasi: 210 000 – San'at
Ta'lim yo'nalishlari: 60211600 – Xoreografiya (Zamonaviy raqs)

Toshkent – 2025

Fan/modul kodi XSROU116024	O'quv yili 2025-2028	Semestr 1-6	ECTS - Kreditlar 24							
			Haftadagi dars soatlari							
			4	4	4	4	4	4	4	4
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili rus									
1. Fanning nomi	Auditoriya Mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)		Jami yuklama (soat)						
Xalq sahna raqsini o'rganish uslubiyoti	360	360		720						
2. I. Fanning mazmuni										
Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga xalq-sahna raqs harakatlari nazariy va amaliy bilimlarning mukamallashtirish hamda ularni amaliyotga tatbiq etish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat. Fanni o'rganish davomida talabalar xalq raqslar paydo bo'lishi va rivojlanish tarixi haqida tassavur hosil qilib, musiqiy va xoreografik ijod namunalari bilan yaqindan tanishadi.										
Fanning vazifasi – talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar hamda ilmiy-ijodiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi.										
O'z mutaxassisliklari bo'yicha faoliyat olib borishlari va bilimlarini amaliyotda qo'llay olishlari uchun zamin yaratadi.										
II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)										
II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:										
1-mavzu. Xalq raqsini o'rganish uslubiyoti faniga kirish										
A.Shirayev – “Xarakter raqsi” fanining asoschisi. “Xalq sahna raqsini o'rganish uslubiyoti” fanning asosiy maqsad va vazifalari. Xalq sahna raqsini o'rganish uslubiyoti” fanning dastgoh oldidagi ekransining maqsad va vazifalari. Dastgoh oldida bajariladigan mashqlarning terminologiyasi va xarakterlarning o'rganish uslubiyoti.										
2-mavzu. Rus xalq-sahna, belorus va tatar xalq-sahna raqsini o'rganish uslubiyoti										
Rus xalq raqsining asosiy raqs xarakterlari, turli xil shaklda ko'rsatib beruvchi raqs vositalari va ijro texnikalari. Belorus xalq va xalq-sahna raqsini o'rganish uslubiyoti. Tatar xalq va xalq-sahna raqsini o'rganish										

uslubiyoti.	
3-mavzu. Xalq raqsi xalq ijodiyotining boshlang'ich turi	
Sahna raqsi xoreografiya san'atining bir turi. Baletmeyster ijodida-xalq raqslarning xilma-xilligi. Xalq raqsining yaratishning sahnaviy uslublari.	
4-mavzu. Ozarbayjon, Ukraina, Moldova xalq raqslarini o'rganish uslubiyoti	
Ozarbayjon xalq raqslarining kelib chiqish tarixi. Ozarbayjonning tanikli baletmeysterlari Alibaba Abdullayev, Afag Melikova, Dikalu Muzakayev va ularning xoreografiya san'atiga qo'shgan hissasi. Baletmeyster P. Virskiy Ukraina xalq raqslarining kelib chiqish tarixi. kelib chiqish tarixi. ijodiy faoliyati. Moldaviya xalq raqslarining kelib chiqish tarixi. Baletmeyster V. Kurbet – moldaviya xalq-sahna raqsi asoschisi.	
5-mavzu. Italiya, Ispaniya, Vengriya, Polsha va Sigean raqs san'ati	
Ispan xalq raqslarining kelib chiqish tarixi. Ispan raqslari balet va teatr saxnalarda. “Aragonskaya xota”. “Flamenco” raqs san'ati. Italiya xalq raqslarining kelib chiqish tarixi. Sigean xalq-sahna va uslubiyoti. Sigean xalq raqslarining kelib chiqish tarixi. raqsini o'rganish uslubiyoti. Polsha xalq raqslarining kelib chiqish tarixi. Polsha raqslari balet va teatr sahnalarda. Mazurka, Krakoviyak raqslari.	
6-mavzu. Xalq raqslarini zamonaviy stilizatsiya qilish usullari	
Stilizatsiya - bu xalq va zamonaviy san'atni uyg'unlashtirishning yangi shakllari. Stilizatsiya milliy madaniyatni tomoshabinlarga yetkazib, xalq amaliy san'atining xususiyatlarini keyingi avlodlarga yetkazish imkonini beradi. Stilizatsiya xalq ijodiyotini jonli ifodaga aylantiradi. Bugungi kunda biron bir tanlov “Xalq raqslarining stilizatsiyasi” nominatsiyasiz o'tkazilmaydi.	
III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar	
Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:	
1. Pozitsiyalar va qo'llarning harakatlari, yurishlar. Dastgoh oldida mashqlar o'rganish uslubiyoti: Prisedaniya, Skoljeniy stopoy po polu, Malenkiye broski, Krugoviy skoljeniya po polu.	
2. Dastgoh oldida mashqlar o'rganish uslubiyoti: Kabluchnoye, Poluprisedaniya s razvotatami kolena, Ilorotobka k « bepevoche», «Zmeyka».	
3. Dastgoh oldida mashqlar o'rganish uslubiyoti: Drobnaye vistukivaniya, Uprajneniye s nenapayayonnoy stopoy, Razvyortivaniye nogi na 90°, Bolshiy broski.	

4. Rus raqsi. Pozitsiyalar va qo'llarning harakatlari, qadam harakatlari.
5. Rus raqsi. Qadam harakatlari va etyudini o'rganish.
6. Rus raqsi harakatlarini bajarish uslubi: Motalochki, Koviryalochki, «Molotochki».
7. Rus raqsi. "Motalochki", "Koviryalochki", "Molotochki" uyg'unlashgan harakatlarni o'rganish.
8. Rus raqsi "Verevochka" harakatini bajarish uslubi: etyudini o'rganish.
9. Rus raqsi. "Verevochka" uyg'unlashgan harakatini o'rganish.
10. Rus raqsi "Drob" harakatini bajarish uslubi: etyudini o'rganish.
11. Rus raqsi "Drob" uyg'unlashgan harakatini o'rganish.
12. Rus raqsi "Aylanishlar" harakatini bajarish uslubi: etyudini o'rganish.
13. Rus raqsi "Aylanishlar" uyg'unlashgan harakatini o'rganish.
14. Rus raqsi "Prisyadki" harakatlarini bajarish uslubi: etyudini o'rganish.
15. Rus raqsi "Xlopushki" harakatlarini bajarish uslubi: etyudini o'rganish.
16. Dasgoh oldida mashq harakatlarini o'rganish: Prisedaniya, Skoljeniyе stopoy po polu, Malenkiye broski, Krugoviyе skoljeniya po polu.
17. Dasgoh oldida mashq harakatlarini o'rganish: Kabluchnoye, Poluprisedaniya s razvorotami kolena, Podgotovka k «Bepeboчке», «Змейка».
18. Dasgoh oldida mashq harakatlarini o'rganish: Drobnkiye vistukivaniya, Uprajneniye s nenapryajyonnoy stopoy, Razvyortivaniye nogi na 90°, Bolshiye broski.
19. Belarussiya raqsi «Kriyachok» qo'l holatlari va oyoq qadam harakatlari.
20. «Kriyachok» belorus raqsi harakatlarini o'rganish uslubi: etyudini o'rganish.
21. «Kriyachok» belorus raqsi etyudini sahnalashtirish.
22. «Kriyachok» belorus raqsi etyudini ushida ishlash.
23. Tatarcha ayollar lirik raqsi harakatlarini o'rganish uslubi: etyudini o'rganish.
24. Tatarcha ayollar lirik raqsi sahnalashtirish.
25. Tatarcha ayollar sho'x raqsi harakatlarini o'rganish uslubi: etyudini o'rganish.
26. Tatarcha ayollar sho'x raqsi sahnalashtirish.
27. Tatarcha erkaklar raqsi harakatlarini o'rganish.
28. Tatarcha erkaklar raqsi sahnalashtirish.
29. Tatarcha ayollar sho'x etyudini ushida ishlash.
30. Tatarcha erkaklar raqsi ushida ishlash.
31. Dasgoh oldida yangi mashq harakatlarini o'rganish uslubi: etyudini o'rganish.
32. Dasgoh oldida kombinatsiyalarni o'rganish.
33. Kombinatsiyalarni bajarish texnikasini mashq qilish.
34. Moldavan "Xora" raqsi asosiy elementlarini o'rganish.
35. "Xora" o'quv etyudini sahnalashtirish.
36. "Moldovenyaska" moldovan raqsi harakatlarini bajarish uslubi: etyudini o'rganish.

37. "Moldovenyaska" o'quv etyudini o'rganish va sahnalashtirish.
38. Ukraina ayollar lirik raqsleri asosiy harakatlarini o'rganish uslubi: etyudini o'rganish.
39. Ukraina raqsi harakatlarining texnikasi ushida ishlash.
40. Ukraina ayollar raqsi asosida etyud sahnalashtirish.
41. Ukraina ayollar raqsining o'rganish uslubi: etyudini o'rganish.
42. Ukraina ayollar lirik etyudini ushida repetitorlik ishlash.
43. Ukraina erkaklar raqsi asosiy harakatlarini o'rganish uslubi: etyudini o'rganish.
44. Ukraina etyudlar sahnalashtirish.
45. Ukraina etyudlar raqsi etyudini ushida ishlash.
46. Dasgoh oldida yangi mashqlar o'rganish uslubi: etyudini o'rganish.
47. Dasgoh oldida kombinatsiyalarni o'rganish.
48. Kombinatsiyalarni bajarish texnikasini mashq qilish.
49. O'zbekiston xalq raqsini o'rganish uslubi: etyudini o'rganish.
50. O'zbekiston xalq raqsini o'rganish uslubi: etyudini o'rganish.
51. O'zbekiston ayollar lirik raqsini o'rganish uslubi: etyudini o'rganish.
52. O'zbekiston ayollar sho'x raqsleri asosiy harakatlarini o'rganish uslubi: etyudini o'rganish.
53. O'zbekiston ayollar sho'x asosida etyud sahnalashtirish.
54. O'zbekiston erkaklar raqsi harakatlarining texnikasi ushida ishlash.
55. O'zbekiston erkaklar raqs asosida etyud sahnalashtirish.
56. O'zbekiston etyudlar ushida repetitorlik ishlash.
57. "Krakovyak" polsha xalq raqsini o'rganish uslubi: etyudini o'rganish.
58. "Krakovyak" polsha xalq raqsi harakatlarini o'rganish.
59. "Krakovyak" polsha xalq raqsi harakatlari asosida o'quv etyudini sahnalashtirish.
60. "Krakovyak" polsha xalq-sahna raqsi etyudini ushida ishlash.
61. Dasgoh oldida yangi mashqlar o'rganish uslubi: etyudini o'rganish.
62. Dasgoh oldida murakkab kombinatsiyalarni o'rganish.
63. Kombinatsiyalarni bajarish texnikasini mashq qilish.
64. Ispan xalq-sahna raqsini o'rganish uslubi: etyudini o'rganish.
65. Ispan xalq-sahna raqsi harakatlarini jiro etish uslubi: etyudini o'rganish.
66. Ispaniya xalq-sahna raqsi etyudini sahnalashtirish.
67. Ispaniya xalq-sahna raqsi etyudini ushida ishlash.
68. Sigan xalq-sahna raqsini o'rganish uslubi: etyudini o'rganish.
69. Sigan ayollar xalq-sahna raqsini o'rganish uslubi: etyudini o'rganish.
70. Sigan ayollar xalq-sahna raqsi harakatlarini bajarish texnikasini o'rganish.

o'rganish.	
71. Sigan ayollar xalq-sahna rags etyudni sahnalashtirish.	
72. Sigan erkaklar xalq - sahna raqsini o'rganish uslubiyoiti.	
73. Sigan erkaklar xalq - sahna raqsi harakatlari bjararish texnikasini o'rganish.	
74. Sigan erkaklar xalq-sahna rags etyudni sahnalashtirish.	
75. Sigan xalq-sahna raqsi etyudlari ustida ishlash.	
76. Dastgoh oldida yangi mashq harakatlari o'rganish uslubiyoiti.	
77. Dastgoh oldida kombinasiyalarni o'rganish.	
78. Kombinasiyalarni bjararish texnikasini mashq qilish.	
79. Venger ayollar raqsining o'rganish uslubiyoiti	
80. Venger ayollar raqsi asosida etyud sahnalashtirish	
81. Venger erkaklar raqsining o'rganish uslubiyoiti.	
82. Venger erkaklar raqsi asosida etyud sahnalashtirish	
83. Czardasz juftlik raqs harakatlari o'rganish.	
84. Czardasz juftlik raqsi etyudini sahnalashtirish.	
85. Venger erkaklar raqsi xarakatlarning texnikasi ustida ishlash.	
86. Venger etudi ustida repertorlik ishlar.	
87. "Taranella" Italiyancha sahna raqsining asosiy harakatlari bjararish uslubiyoiti.	
88. "Taranella" - kombinasiyalardagi harakatlarni o'rganish.	
89. Italiyancha "Taranella" raqsi asosida etyud sahnalashtirish.	
90. Italiyancha "Taranella" etudi ustida repertorlik ishlar.	
Amaliy va yakka mashg'ulotlar balet zalarda o'tkaziladi. Unda talabalar asosiy ma'ruza mavzulari bo'yicha oigan bilim va ko'nikmalarini amaliy jixaidan yanada boyitiladi.	
IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar	
Mustaqil mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:	
1. "Xalq sahna raqsini o'rganish uslubiyoiti" mavzusiga kirish.	
2. Dastgohda mashqlarni o'rganish uslubiyoiti.	
3. Rus raqsini o'rganish uslubiyoiti.	
4. Tatar raqsini o'rganish uslubiyoiti.	
5. Rus, Belarus, tatar raqslerini o'rganish uslubiyoiti.	
6. Dastgohda mashqlarni o'rganish uslubiyoiti.	
7. Belorusiya raqsini o'rganish uslubiyoiti.	
8. Ozarbayjon, Ukraina, Moldova xalq raqslerini o'rganish uslubiyoiti.	
9. Moldova raqsini o'rganish uslubiyoiti.	
10. Xalq raqsi xalq ijodining bir turi sifatida.	
11. Xalq raqsi xalq ijodiyotining boshlang'ich turi.	
12. Dastgohda mashqlarni o'qitish uslubiyoiti.	

13. Ukraina raqsini o'rganish uslubiyoiti.	
14. Moldaviya raqsini o'rganish uslubiyoiti.	
15. Ozarbayjon raqsini o'rganish uslubiyoiti.	
16. Dastgohda mashqlarni o'rganish uslubiyoiti.	
17. Sigan raqsini o'rganish uslubiyoiti.	
18. Ispan raqsini o'rganish uslubiyoiti.	
19. Italiya, ispan, Venger, polyak, sigan xalq sahna raqsi san'ati	
20. Xalq raqslerini zamonaviy stilizatsiya qilish usullari	
21. Dastgohda mashqlarni o'rganish uslubiyoiti.	
22. Vengriya raqsini o'rganish uslubiyoiti.	
23. Polsha raqsini o'rganish uslubiyoiti.	
24. Italiya raqsini o'rganish uslubiyoiti.	
Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan ijodiy (etyud va raqs kompozitsiyalar) ishlar tayyorlanadi va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.	
3. V. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetensiyalari	
Talaba bilishi kerak:	
• xalq-sahna raqsining nazariyasi va paydo bo'lish tarixi; xalq-sahna raqsini o'qitish uslubiyoiti to'g'risida <i>tasavvurga ega bo'lishi; (bilim)</i>	
• xalq-sahna raqsi xarakterining terminologiyasi;	
harakatlarning usuli (manera), ifodaliligi va xakteri;	
darzni, kombinasiya va etyudlarni tuzish prinsiplarini <i>bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma)</i>	
• xalq-sahna raqs texnikasi ko'nikmalarini rivojlantirish;	
ijrochilik mahoratini takomillashtirish;;	
yuksak ijrochilikka oid texnika san'atini mukammal o'zlashtirish;	
xoreografiya bo'limlarida mashg'ulotlarni olib borish;	
raqs o'quv etyudini tuzish tamoyillari <i>ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak. (mulkak)</i>	
4. VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari	
• ma'ruzalar;	
• amaliy mashg'ulotlar	
• guruhlarda ishlash;	
• taqdimotlarni qilish	
• individual loyihalar	
5. VII. Kreditlarni olish uchun talablar:	
Joriy, oralig nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bjararish, yakuniy nazorat bo'yicha xalq sahna raqsini o'rganish uslubiyoiti fanidan	

berilgan barcha topshiriqlarni muvaffaqiyatli topshirish.

6. VIII. Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbalari

Asosiy adabiyotlar

1. Mag'diyeva A.A., Xalq sahna taqsim o'tganish uslubiyoti, O'quv qo'llama - T., 2022.
2. Mag'diyeva A.A. Metodika izucheniya narodno-sценического танца. Учебное пособие – Ташкент: изд-во «НАВРУЗ», 2019 г.
3. Ushimbetova A.I. Xalq-sahna taqsimi o'tqirish uslubiyoti. O'quv qo'llama. – T., 2023.
4. Ushimbetova A.I. Xalq-sahna taqsimi o'tqirish uslubiyoti. O'quv qo'llama. – T., 2020
5. Xamraeva G.P..Xalq raqsidan dars berish uslublari. U'quv-ku'llanma. – T., 2009
6. Komarova O.K. Metodika prepodavaniya narodno-sценического танца: Учебное пособие / Комарова О.К. – Ташкент: изд-во «FAN ZIYOSI», 2021. – 305 с. – ISBN 978-9943-746-85-5.
7. Komarova O.K. Metodika prepodavaniya narodno-sценического танца: Учебное пособие / Комарова О.К. – Ташкент: изд-во «НАВРУЗ», 2019. – 315 с. – 978-9943-563-68-1.
8. Gusev G.II. Metodika prepodavaniya narodno танца. Учебное пособие. – T., 2011. M., 2004 г.
9. A. Klimov. Основы русского народного танца. Учебник для студентов хореографических отделений институтов культуры и учащихся хореографических училищ /А.Климов. – М.: Искусство, 1981. — 269 с.

Qo'shimcha adabiyotlar

10. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy majlisiga murojaatnomasi. T.: O'zbekiston. 2020.
11. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy majlisiga murojaatnomasi. T.: O'zbekiston. 2020.
12. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisiga va O'zbekiston xalqiga Murojaatnomasida iqtisodiy islohotlarni izchil davom ettirish asosida 2021 yilda strategik maqsadlarga erishish yuzasidan amalga oshiriladigan ustuvor yunalishlarni keng jamoatchilik orasida targ'ib qilish bo'yicha ilmiy-ommiyot risolasi. – T.: "Ma'naviyat", 2021. – 248 b.
13. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Birlashgan Millatlar Tashkiloti Bosh Assambleyasi 75-sessiyasida so'zlagan nutqini o'rganish va keng jamoatchilik o'tasida targ'ib qilish bo'yicha o'quv qo'llama – T.: "Ma'naviyat", 2021. – 280 b.
14. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi.-Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 2021. - 464 b.

14. Mirziyoyev Sh.M. O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. To'ldirilgan ikkinchi nashri.-Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 2022. - 440b.
15. Eсаулов И.Г., Eсаулова К. А. Народно-сценический танец: Учебное пособие. СПб.: Издательство «Ланета музыка», 2014.- 208с.
16. Гасанов К. Азербайджанский народный танец. – М., 1978.-148с.

Internet saytlari

21. www.Studfiles.ru
22. www.gov.uz
23. www.lex.uz
24. www.natlib.uz
25. www.CyberLink.ru
26. www.rplc.ru
27. www.dancehelp.ru
28. www.dancerussia.ru

7. Fan dasturi Oliy ta'lim ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklari bo'yicha O'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiglashtiruvchi Kengashning 2025 yil "3e" 28 "4"-sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.

Fan/modul uchun ma'sullar:

8. O.K.Komarova - O'zbekiston davlat xoreografiya akademiyasi "Xoreografiya pedagogikasi" kafedrasi dotsenti

Taqrizchilar:

9. A.A. Mag'diyeva - O'zbekiston davlat xoreografiya akademiyasi «Xoreografiya pedagogikasi» kafedrasi dotsenti
K.T.Mo'minov - O'zbekiston xalq artisti, O'zbekiston davlat xoreografiya akademiyasi Professori